

Archaeologies 3.3

Domorodé archeológie

Toto nie je odpoveď na otázku „Kto je domorodec“?

Alejandro Fabio Haber

Abstrakt:

Pred príchodom španielskych dobyvateľov neboli v Amerike žiadni domorodci. Všade síce žilo množstvo rôznorodých ľudí, žiadni neoznačovali seba, či iných ako domorodci, a ani nevedeli, že tak raz budú klasifikovaní. Byť domorodcom znamenalo patriť k ľuďom, ktorí sa v tejto časti sveta nachádzali pred kolonizátormi - je to predstava založená na vzťahovej epistemológii: kategória domorodcov predpokladá inú kategóriu: ne-domorodcov. Okrem toho, domorodci nemali príležitosť zúčastniť sa definovania toho, čo sa považovalo za domorodé. Otázka „Kto je domorodec“? nebola otvorená pre ich intelektuálnu diskusiu. Byť domorodcom na začiatku dvadsiateho storočia znamenalo byť potenciálnym nepriateľom štátu, byť umiestnený v rezerváciách, študovaný a zobrazovaný v múzeách. Úloha archeológie v tomto procese zahŕňa obrovskú úlohu transformovať napätie s akým „byť domorodcom“ bolo vyjadrované: orientácia domorodej archeológie ako disciplíny bola (a stále je) zodpovedať otázku v minulom čase „Kto je domorodec“ a vypracovať systém klasifikácií, ktoré ohraničujú túto predstavu. Z tohto hľadiska sa akademické prezentácie domorodosti nemôžu chápať ako popis, ale ako politické stanoviská s priamymi spoločenskými dôsledkami, zložito pospájanými s politikou seba aj iných.

Iktomovia na území Maymaygwayshi: pochopenie prežitej skúsenosti v archeologickej praxi medzi americkými Indiánmi/Prvotnými národmi

John W Norder

Abstrakt:

Autor sa vracia späť k výskumu, ktorý viedol na lokalite Lake of the Woods v regióne Ontario v Kanade. Zaoberá sa konfliktnými skúsenosťami, ktoré zažil s miestnymi indiánskymi (first nations) komunitami. Zamýšľal sa nad tým, že ako domorodec bol postavený pred väčšie výzvy pri práci s domorodým spoločenstvom. V tomto prípade osobná história a predchádzajúce názory na spoločné dejiny, ak sa zmiešali s praxou archeologického výskumu, viedli k nesprávnym koncepciám a limitom jeho aplikovaného výskumného programu, keďže stáli v protiklade k realitám miestnych Indiánov. Autor prichádza k záveru, že skutočný aplikovaný výskum musí chápať poznatky prežívanej skúsenosti ako holistického konceptu skôr než ten, ktorý vyberá čiastkové momenty alebo témy.

Globálna aplikácia domorodej archeológie: výskum ukotvený v komunitnej účasti v Turecku

Sonya L. Atalay

Abstrakt:

Čo poskytuje domorodá archeológia archeológovi, ktorý nepracuje na domorodom území a lokalitách, či s domorodcami? Tento príspevok poukazuje na široké možnosti uplatnenia domorodej archeológie a na spôsoby, ktoré môžu využívať archeológovia pracujúci na hociktorej lokalite. Na základe súčasného výskumu v stredovýchodnom Turecku na lokalite Çatalhöyük demonštrujem

spôsoby ako teória a metodológia domorodej archeológie môže byť užitočnou a relevantnou súčasťou etnickej praxe pre archeológov, ktorí nepracujú na domorodom území, ani s lokalitami vzťahujúcimi sa na domorodé pamiatky.

Históriou k prehistórii: archeológia indiánskej existencie

Christopher Matthews

Abstrakt:

Príspevok skúma koncepciu indiánskej existencie v New Orleans, ktorá komplikuje a lokalizuje indiánske histórie a identity. Navrhuje, že predstava „byť Indiánom“ sa môže skúmať nielen pomocou histórie a archeológie osôb, ale aj ako identita - a to tak, že k nej pristupujeme ako k artefaktu produkovanom širokou škálou ľudí počas budovania New Orleans v koloniálnom a postkoloniálnom období. Využívajúc kritický prístup k interkulturálnym vzťahom, som skúmal svedectvá archeológie, ktoré naznačujú, že koloniálny New Orleans bol tvorený Indiánmi aj ne-Indiánmi v rámci vzájomnej výmeny. Archeológia v tomto procese poukazuje na to, že byť Indiánom bola súčasť širokej koloniálnej stratégie, ktorá umiestňuje premenlivú indiánsku identitu do centra lokálnej histórie. Príspevok tiež zvažuje aj to, ako marginalizácia Indiánov v ranom 19. storočí bola jednou z ciest ako bol New Orleans a širšia oblasť juhovýchodu spojená s dominantným americkým myslením. S kreovaním idey „prehistórie“ boli domorodí Američania v 19. storočí označení ako kultúrne odlišní a vytlačení na okraj neworleanskej spoločnosti. Následné vnútorné napätia pri asimilácii a prestávaní vyvolali indiánske námietky proti dominancii bielych, ktorú uplatňovali v posledných 100 rokoch. Keďže tento proces sa zhoduje so vznikom americkej archeológie ako vedy o prehistórii, príspevok sa končí kritikou archeologickej terminológie.

Etnicita a identita v archeologickom prameni (rekonštrukcia výskumu ukončenom v roku 1937 v osade Chickasaw Village v severovýchodnom Mississippi)

LaDonna Brown

Abstrakt:

Príspevok sa zaoberá osobnou skúsenosťou člena ľudu Chicksaw a problémami výskumu, repatriácie a práva. Začína sa popisom výskumu vo vlasti na území kmeňa. Ďalej sa venuje koncepcii registrácie NAGPRA a ceremóniám sprevádzajúcim znovupočovanie zvyškov nájdených vo vlasti. Nakoniec sa diskutuje o názoroch členov kmeňa a ako udalosť posilňuje pocit ich kultúrnej identity.

Rozhovor s Ernestinou Mamaní

Alejandro Fabio Haber, Laura Rocco

Abstrakt:

Príspevok je záznamom rozhovoru, ktorý sa uskutočnil vo štvrtok 23. novembra 2006 v Museo del Hombre Antofagasta de la Sierra (Múzeum muža z Antofagasta de la Sierra), Catamarca, Argentina. Do rozhovoru boli zapojené rôzne výskumné skupiny, každá pozostávajúca zo študenta archeológie, člena múzejného personálu a/alebo ľudí z inej oblasti kultúry v meste Antofagasta de la Sierra. Každý prezentoval svoje otázky na istý objekt v múzejnej zbierke. Mali za úlohu pripojiť k objektom nejaké príbehy: príbehy predstaviteľov mesta, ľudí, ktorí predmety našli, personálu múzea a texty napísané archeológmi. Príspevok sa venuje najmä rozhovoru s Ernestinou Mamaní o

kamennej platni Dona Anacleta Chávesa, predstaviteľa mesta, ktorú si ona a Laura Roda vybrali na preskúmanie.

Domorodý výskum a archeológia: transformačné praktiky v /s/pre komunitě/ou/u Ngarrindjeri

Christopher J Wilson

Abstrakt:

Vzťah medzi domorodcami a archeológiou preukázateľne pozostáva z konfliktov, konzultácií a spolupráce, kým ne-domorodí výskumníci stoja v popredí pri vývoji archeologických výskumných projektov ako aj pri zdokonaľovaní výskumných metód svojej disciplíny. Tento príspevok prispieva k prebiehajúcej vytváraní výskumných metodológií v archeológii pomocou záverov a skúseností domorodého archeológa, ktoré získal počas výskumu repatriácie Minulých ľudí (ľudské pozostatky). Hoci prezentovaný príklad je nadmieru sporný a politický, poukazuje sa tu na to, že výskumné projekty v rámci komunit ako sú Ngarrindjeri musia tiež napomáhať pokračujúcej snahe chrániť naše kultúrne dedičstvo.

Budovanie kapacity pre ochranu pamiatok na Pacifickom ostrove: poučenie pre tých, ktorí vedia najlepšie

Anita Smith

Abstrakt:

V rámci rozpoznania potreby vybudovať kapacity pre ochranu pamiatok v Tichomorí v roku 2004, UNESCO podporilo vývoj CD-romu s cvičným programom Konzervácia tichomorských miest. Program sa pokúsil poukázať na chýbajúce dlhodobé a trvanlivé výsledky predchádzajúcich cvičných programov testovaných pamiatkármi Pacifického ostrova. Toto nielen že prinieslo spätnú väzbu o modifikáciách austrálskeho cvičného programu, ktoré boli nevyhnutné pre jeho využitie v kontexte Pacifického ostrova, ale poskytli priestor pre regionálne ohlasy a názory o ochrane pamiatok na Pacifickom ostrove, ktoré vyústili v Niue Communiqué (2004).

Turistika v Mundo Maya: nachádzanie a (zneužitě) prezentácie mayskej identity a kultúrneho dedičstva

Aline Magnoni; Scott Hutson

Abstrakt:

V tomto príspevku skúmame, ako boli mayské identity prezentované a zneužitě v kontexte pamiatkovej turistiky cez Mundo Maya pričom bola podcenená kultúrna heterogenita a historická rozmanitosť maysky hovoriacich ľudí. Zamerali sme sa na Yucatánsky polostrov, kde sme vyhľadávali termíny používané pri definovaní sociálnych kategórií a etnických skupín v čase. Potom sme skúmali, ako turistika môže ovplyvňovať vedomie sebaidentifikácie a sebavnímania, keď sme prezentovali našu priamu skúsenosť ako archeológov zaoberajúcich sa prejavom mayskej identity a pamiatkových nárokov v kontexte rozvoja archeologickej turistiky na lokalitách Chunchucmil a Yaxuna, Yucatán. Navrhujeme „vzťahový prístup“ k vytváraní identity v protiklade k rozšírenejšiemu genealogickému princípu. Okrem toho, veríme, že archeológovia s pomocou aplikovaných antropológov sa môžu stať ochrancami miestnych komunit a

spprostredkovateľmi medzi nimi a finančníkmi v situáciach, keď sa tieto komunity rozhodujú, ako profitovať z turistiky.

Virtuálne fórum

Nick Shepherd

Abstrakt:

V tomto fóre, trpezlivo vybudovanom mesiac trvajúcou kyber - prácou, diskutujú účastníci Nayanjot Lahiri (India), Nick Shepherd (Južná Afrika), Joe Watkins (USA) a Larry Zimmerman (USA), plus dvaja redaktori Arqueología Suramericana, Alejandro Haber (Argentina) a Christóbla Gnecco (Kolumbia) o otázkach archeológie a dekolonizácie.

Nayanjot Lahiri je profesorka archeológie na oddelení histórie, univerziota v Dillí. medzi jej knihy patria *Objavenie stratených miest: ako sa našla civilizácia Indus* (2005) a *Archeológia indických obchodných ciest* (1992). Zostavila zborník *Rozklad a zánik induskej civilizácie* (2000) a zväzok *Word Archaeology* nazvaný *Archeológia hinduizmu* (2004).

Nick Shepherd je odborný asistent (senior lecturer) v Centre afrických štúdií na univerzite Cape Town, kde organizuje program kultúry pre africkú verejnosť. Je členom výkonného výboru Svetového archeologického kongresu. V roku 2004 sa stal „Mandela fellow“ na Harvardskej univerzite. Publikoval množstvo príspevkov o archeológii a spoločnosti v Afrike, verejnej histórii a kultúrnom dedičstve.

Joe Watkins je čoktávsky Indián a archeológ. Je docentom antropológie na univerzite New Mexiko. Pokrvne je napoly Čoktáv a pracuje v archeológii viac než tridsaťpäť rokov. Obdržal bakalársky titul antropológie na univerzite Oklahoma, magisterský titul a doktorát filozofie pre antropológiu získal na Južnej metodistickej univerzite. Jeho doktorandská práca vyhodnocovala odpovede archeológov na otázky týkajúce sa problematiky amerických Indiánov. V súčasnosti sa venuje etickej praxe antropológie a jej vzťahu k domorodým spoločenstvám a publikoval početné príspevky o tejto problematike. Jeho prvá kniha *Domorodá archeológia: Hodnoty amerických Indiánov a vedecká prax* (AltaMira press, 2000) skúmala vzťah amerických Indiánov a archeológov a práve je v tlači jej druhé vydanie. Jeho posledná kniha *Požiadavka fyzickej pamiatky: repatriácia a posvätné miesta* (Chelsea House Publishers 2005) má za cieľ vytvoriť povedomie o problematike amerických domorodcov medzi stredoškolským študentmi.

Larry J. Zimmerman je profesor antropológie a muzeálnych štúdií, „Public Scholar“ reprezentácie domorodých Američanov na univerzite Indiana - univerzita Purdue v Indianapolis a múzea amerických Indiánov a západného umenia Eiteljorg. Je viceprezident Svetového archeologického (WAC) kongresu. Pracoval vo WAC ako jej výkonný tajomník a organizoval prvý WAC medzinárodný kongres venovaný archeologickej etike a zaobchádzanie s mŕtvymi. Zaoberá sa aj archeológiou severoamerických nížin, problematikou súčasných Indiánov a v súčasnosti archeológiou bezdomovectva.

.....

FORUM

Výsledkom je proces

Julie Hollowell a Alexander Herrera

Abstrakt:

Etika je kľúčová koncepcia WAC. Je našou povinnosťou ako členov WAC pomáhať našej disciplíne zbaviť sa temnej minulosti a podporovať nastávajúcu archeológiu solidarity za účelom posilňovania rovnosti (ale nie rovnakosti) ľudí kdekoľvek. Táto časť fórum - sekcie časopisu Archaeologies predkladá rozsah a hĺbku diskusie okolo tohto základného aspektu WAC, ktorá sa uskutočnila na prvom stretnutí etickej komisie na Stanfordskej univerzite 19. - 21. apríla 2007. Je to pozvánka pre ľudí - členov WAC aj iných - zúčastniť sa na procese tvorby Etického kódexu WAC. Je to proces, ktorý je viac o diskusii a rozhodnutiach o rámcoch etickej praxe než o napísaní nejakého predpisu ako sa správať.

WAC, etika, uplatnenie zákona, právo

Sean Ulm

Abstrakt:

Ako môžeme využiť stretnutie na Stanfordskej univerzite ako príležitosť na vypracovanie všeobecného etického kódexu WAC a vyvarovať sa nariadení, ktoré majú tendenciu stať sa hierarchickými a lineárnymi najmä ak sa nie všetci účastníci stretnutia vedia zhodnúť na tom, o čom by mal takýto kód byť a nemajú jasnú predstavu akú formu by mal mať. Okrem toho, existovali zásadné nezhody v definovaní základných koncepcií ako sú sociálna spravodlivosť a úloha archeológie v spoločnosti, a tieto nezhody ovplyvňovali všetky naše prístupy. Tieto napätia viedli k stanovisku, že naša práca by sa mala zamerať na uskutočnenie konceptuálneho procesu podporovaného dokumentmi a nástrojmi myslenia o etike. Keďže Sean si myslí, že toto je správna cesta, nastoľuje niektoré praktické úvahy o tom, že WAC by mohol zaujať viac proaktívne stanovisko a vytvárať mechanizmy, procesy a zdroje na sprostredkovanie rozhodnutí o etických diskusiách, ktoré vyjdú v ústrety potrebám neslobodných ľudí a títo by sa mohli obrátiť na WAC pri hľadaní náprav krívd.

Reflexie z pracovného stretnutia výboru WAC o etike

Joan Gero

Abstrakt:

Tento krátky príspevok je spomienkou na moje očakávania pri stretnutí Výboru pre etiku a vyjadruje ako osviežujúce a stimulujúce bolo zrušenie všetkých mojich očakávaní. S rozpakmi čakám na ďalší vývoj situácie.

Dodatočný abstrakt napísala Julie Hollowell: Joan prišla do Stanfordu so špeciálnym záujmom vypracovať Medzinárodný etický kódex s návodom, ktorý by priviedol archeológov k väčšej zodpovednosti a etickému výskumu v zahraničí. Zistila, že takmer všetky jej predložené návrhy o takomto kódexe boli zmenené v diskusii o limitoch napísania takéhoto dokumentu, ktorý by určoval, čo je dobré a čo zlé vo všeobecnej perspektíve. Pozornosť sa upriamila skôr na PROCES etických rozhodnutí založených na princípoch WAC, alternatívnych spôsoboch pri konštruovaní etických záverov a poučenia z konkrétnych situácií. Joan zdôraznila, že nakoniec budeme chcieť zväziť naše návrhy o etickom rozhodovaní tak, že určité výsledky budú uprednostnené pred inými a poznamenala, že toto je spôsob, ako sa aplikácia sociálnej spravodlivosti ako základného organizačného princípu dostane do života.

Sedeli sme okolo stola

Alejandro Fabio Haber

Abstrakt:

Alejandro komentuje pocit neurčitosti, ktorý prevládol v našej diskusii, a najmä to z čoho archeológia pozostáva, ďalej hovorí o dilemách, ktoré vznikajú, keď rešpekt k lokálnej komunite protirečí etickým princípom, ktoré archeológ považuje za univerzálne. Rozpráva príbeh Carlosa Brucha, dávneho archeológa v oblasti Çatamarca, ktorý portrétoval miestnych ľudí, odmietol ich poňatie minulosti a skonštruoval svoju vlastnú verziu, ktorá sa stala oficiálnou v archeologickom diskurze. Dnes to pokračuje a rozvetvuje s výsledkom potlačovania lokálnych hlasov v globálnych koloniálnych projektoch. Alejandro vidí v našej neurčitosti a dilemách pozitívny vývoj - symptóm zmien odohrávajúcich sa v archeológii na úrovni pred-teoretických predsudkov. Zdôrazňuje dôležitosť miestnych ľudí pri vytváraní vlastných techník sociálnej pamäte a vlastnej reflexie.

Reflexie o WAC očami Maora

Margaret Rika-Heke

Abstrakt:

Istú dobu sa zaoberám myšlienkami o etike v archeológii ako aj prípadovými štúdiami o neetických výskumoch. Prevažná väčšina môjho smerovania k archeológii bola v skutočnosti ovplyvnená nevhodnými etickými prístupmi k môjmu ľudu v minulosti, ktoré vyústili do osobnej potreby hľadania zmeny pre Iwi Maorov.

Reflexie o prvom stretnutí etickej komisie pri WAC

Makoto Tomii

Abstrakt:

WAC si musí uvedomiť, že ešte nie je úplne sformovanou organizáciou, ale je vo vývoji. Existujú stanoviská či spôsoby myslenia vo svete, ktoré sa ťažko prijímajú cez optiku odlišných zvykov a/alebo jazykov, a ktoré nemusia byť známe ľuďom z WAC. Okrem toho, musíme sledovať zákony, podľa ktorých uskutočňujeme archeologické aktivity, aby sa dodržiaval verejný záujem. Pri archeologickej aktivite by sme mali zhromaždiť toľko informácií a stanovísk, ako je to len možné a musíme pracovať čestne s rešpektovaním práva a ľudského života v spoločnostiach, kde pracujeme.

WAC reflexie: perspektívy na základe stretnutia na Stanforde v roku 2007 o všeobecnom etickom kódexe.

Jill Reid

Abstrakt:

Dlhoročná členka WAC Jill Reid sa zúčastnila stretnutia v Stanforde počas druhého a tretieho dňa. Za najužitočnejší výsledok stretnutia považuje oboznámenie sa s rôznymi odlišnými perspektívami a príležitosť referovať o spôsobe akým spôsobom pracuje ona sama. Jill varuje výbor, aby nenahradil všeobecne známe, či užívané termíny inými, ktoré môžu spôsobiť zmätok, prípadne vyžadujú vysvetlenie. Na základe svojich vlastných skúseností z Austrálie diskutuje o situácii, kedy obrana zákonov o kultúrnom dedičstve vytvorila etické dilemy a nespravodlivosť. Vyjadruje nádej, že nech už vznikne akýkoľvek proces, bude brať do úvahy takéto zložité prípady.

Pamiatková etika pre nedokonalú súčasnosť

Lynn Meskell

Abstrakt:

Lynn identifikuje tri kritické diskusie, ktoré rámcovali stanfordské stretnutie. Prvá sa týka jazyka kódexu, ktorý by, podľa nej, mal reflektovať naše uznanie skutočnosti, že archeológovia nie sú primárni nositelia práva vo väčšine situácií, a preto by sa spočiatku mali použiť základné práva namiesto kodifikácie. Druhá bola o rozpoznaní jednotlivých histórií a dôsledkov koloniálnych zrážok, pričom treba aj uznať, že kolonialistické vzťahy ešte pokračujú na mnohých miestach. Tretia sa týkala skutočnosti, ako WAC vníma svoje postavenie vo vzťahu k sociálnej spravodlivosti. Lynn zdôrazňuje, že zatiaľ čo WAC môže byť aktívnym prostriedkom na dosiahnutie sociálnej spravodlivosti v globálnej miere, etické dôsledky každého intervenčného postoja treba dôsledne premyslieť, aby sa nevnímali ako návod čo robiť - tento postoj by mohol slúžiť len na odzrkadlenie imperialistických a kolonialistických praktík. Musíme sa spýtať ľudí, čo si želajú robiť so svojimi pamiatkami, byť pripravení počúvať, aj keď archeológia nie je pre nich nevyhnutne dôležitá, a pritom môžu navrhnúť smerovania, ktoré budú pre nás výzvou.

Reflexie o etike na Stanforde

Ian Lilley

Abstrakt:

Ovládaný myšlienkou byť produktívny, Ian nepostrehol niektoré základné diferencie v názore, týkajúce sa najmä zodpovednosti WAC pri intervencii v oblasti ľudských práv a kultúrneho dedičstva. Jeho vlastné názory o podobnosti perspektív tejto problematiky, na ktoré hľadal súhlasné stanoviská medzi kolegami z WAC boli znepokojujúce a spochybnené. Pod dojmom kritiky lepšie pochopil historické a súčasné príčiny týchto rozdielov a považoval to za dobrú lekciu ako spochybniť naše názory, čo je možno účelom WAC.

Prvé stretnutie WAC výboru pre etiku

Audie Huber

Abstrakt:

Audie sa divil, ako veľa účastníkov prišlo na stretnutie v Stanforde, aby spolu strávili svoj vzácny čas. Diskutoval najprv o prvých dokumentoch WAC, kde sa stanovuje, čo je WAC, identifikujú sa základné koncepcie a princípy. Potom sa venoval otázkam, na ktoré by mala organizácia upriamiť svoju pozornosť, teda protikladom tvoriacim súčasť každej etickej dilemy. Od etického kódexu by sa nemalo očakávať, že vytvorí nejaké predpisy, ale že sa bude viac venovať týmto konfliktom a protirečeniam a poskytne miesto pre dialóg a fórum na ich prediskutovanie. Jedna z mnohých vecí, ktoré Audie predniesol na stretnutí, bola aj diskusia a definícia konzultácií s domorodcami, založená na jeho dlhoročnej skúsenosti. Iná jeho myšlienka nám pomohla dať našim názorom vizuálnu podobu, čo napomohlo nášmu porozumeniu.

Reflexie na reflexívnosť

Anne Pyburn

Abstrakt:

Tri návrhy na vytvorenie interkultúrneho etického kódexu pre WAC, ktoré môžu byť užitočné pre ďalšiu sériu diskusií.

Čo sa stalo na prvom stretnutí Výboru pre etiku pri Svetovom archeologickom kongrese?

Alexander Herrera

Abstrakt:

Herrera sa venuje úvahám výboru ako vytvoriť rámec pre etiku v súlade s étosom WAC. Zdôrazňuje potrebu vytvorenia zmysluplných princípov, ukotvených v akciách jednotlivcov pôsobiacich v špecifickom kultúrnom, historickom a sociálnom kontexte a založených na základných hodnotách, ktoré by zároveň rešpektovali protiklady obsiahnuté z rôznych stanoviskách. Výbor je postavený pred základné otázky ako definovať sociálnu spravodlivosť a vhodné etické správanie pre ľudí a inštitúcie v rôznych častiach sveta.